

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II
Grup	Grup I

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II / 1
Titulació	Grau de Psicologia - Primer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Castellà

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Eduardo Rigo Carratalá	17:00	17:30	Dimecres	01/09/2019	30/06/2020	Beatriu de Pinós. Despatx 14
<i>Responsable</i> e.rigo@uib.es	09:00	09:30	Dilluns	01/09/2019	30/06/2020	Beatriu de Pinós. Despatx 14
Albert Flexas Oliver albert.flexas@uib.es	10:30	11:30	Dimarts	01/09/2019	30/06/2020	GC-A111 (Concertar)

Contextualització

La matèria 'Psicologia del desenvolupament al llarg del cicle vital' s'imparteix a primer curs del Grau en Psicologia i està dividida en dues assignatures, la 'Psicologia del desenvolupament al llarg del cicle vital I' que s'imparteix al primer semestre, i aquesta 'Psicologia del desenvolupament al llarg del cicle vital II' que s'imparteix al segon semestre del curs.

Les dues assignatures tenen un caràcter bàsic i fonamental per la formació dels futurs psicòlegs i psicòlogues. En aquestes assignatures l'alumnat recorrerà el camí que va des de la concepció i naixement d'un ésser humà fins a la seva mort, a la llum dels coneixements actuals de la psicologia i les ciències afins i, per tant, des d'una perspectiva multidisciplinària.

Es tracta d'estudiar com canviem, tot mantenint la nostra identitat al llarg dels anys que dura la vida. Com es va iniciar la nostra vida? Com el nou ésser va canviant al llarg dels anys? Quins factors interns i externs influeixen en aquests canvis i com ho fan? Com influïm en la vida dels altres i com aquests influeixen en nosaltres? Com evoluciona la nostra intel·ligència, les nostres emocions, la nostra socialització i la nostra personalitat en els diversos períodes de la vida?

Els coneixements propis de la psicologia del desenvolupament són essencials per a la formació futura de l'estudiant i per a l'exercici de la professió en qualsevol de les seves especialitats. Resulta impossible abordar qüestions relatives a problemes psicològics en qualsevol àmbit de la vida sense comptar amb una bona base formativa en relació al desenvolupament des de la triple perspectiva descriptiva, explicativa i optimitzadora.

Guia docent

Aquesta formació bàsica la pot complementar l'alumnat interessat amb diverses assignatures d'oferta optativa (a quart curs): 'Transtorns del Desenvolupament' i 'Transtorns en el desenvolupament del llenguatge i la parla'.

Requisits

Recomanables

Haver cursat l'assignatura 'Psicologia del desenvolupament al llarg del Cicle Vital I' (2305) i haver realitzat i aprovat les activitats pràctiques, exercicis i treball de camp d'aquesta assignatura.

Competències

Específiques

- * Competència 1: (CE8). Conèixer els processos i etapes principals del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital en els seus aspectes de normalitat i anormalitat
- * Competència 2: (CE13). Dominar les estratègies i tècniques per involucrar en la intervenció a les persones destinatàries i proporcionar-les retroalimentació de forma adequada i precisa en el camp de la Psicologia del Desenvolupament
- * Competència 3: (CE14). Domini de la terminologia científica consubstancial als continguts de la Psicologia del Desenvolupament
- * Competència 4: (CE23). Ser capaç de identificar diferències, problemes i necessitats en diferents contextos d'aplicació psicològica al camp de la psicologia del desenvolupament

Genèriques

- * Competència 1: CT1. Capacitat d'anàlisi i síntesi
- * Competència 3: CT8. Capacitat per treballar en equip i col·laborar eficaçment amb altres persones, incloent equips multidisciplinars

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts s'agrupen en 9 temes que corresponen a la segona part de la matèria de Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital. Els continguts corresponen al desenvolupament social i de la personalitat a la infància intermèdia i al conjunt del desenvolupament des de l'adolescència fins al final de la vida.

Continguts temàtics

Tema 1. Desenvolupament social i de la personalitat a la infància (I).

1.1. Naturalesa de les primeres relacions socials i afectives. Les primeres emocions.

- 1.2. Desenvolupament de l'afecció. Afecció i competència social.
- 1.3. Els processos de socialització. La referència social. L'autorreconeixement.
- 1.4. El temperament i el desenvolupament. Temperament i personalitat.
- 1.5. Tipologies de temperament i els seus efectes a mitjà i llarg termini.

Tema 2. Desenvolupament social i de la personalitat a la infància (II).

- 2.1. Emocions bàsiques. El desenvolupament de les emocions. Emocions negatives i positives.
- 2.2. L'autorregulació emocional.
- 2.3. La resistència emocional: resiliència.
- 2.4. Influències familiars i extrafamiliars en el desenvolupament psico-social i de la personalitat: Els estils educatius.
- 2.5. La constel·lació familiar i els rols dins la família.
- 2.6. El desenvolupament del coneixement social. Evolució del concepte d'amistat. Els grups d'amics.
- 2.7. L'altruisme, l'empatia i el raonament i conducta prosocial: Eisenberg i la hipòtesi de la responsabilitat sentida.
- 2.8. El Desenvolupament moral: Piaget, Kohlberg, Turiel, Colby, Hoffman.
- 2.9. Desenvolupament i agressivitat.

Tema 3. Naturalesa i significat de l'adolescència. Els canvis físics.

- 3.1. Reflexions històriques sobre l'adolescència.
- 3.2. El mite de l'adolescència. Adolescència psicològica, adolescència sociològica.
- 3.3. Característiques socials de la població adolescent. Tipologies d'adaptació a l'adolescència.
- 3.4. La pubertat i els canvis físics. Els canvis cerebrals a l'adolescència.
- 3.5. Variacions en el desenvolupament puberal.
- 3.6. L'impacte psicològic dels esdeveniments puberals.
- 3.7. Els problemes fonamentals a l'adolescència.

Tema 4. Desenvolupament cognitiu a l'adolescència.

- 4.1. El pas de les operacions concretes a les formals.
- 4.2. Les noves capacitats intel·lectuals. Pensament abstracte. Pensament possible i imaginable. Pensament hipotètic-deductiu. Pensament interproposicional. Aspectes metacognitius del pensament.
- 4.3. L'egocentrisme adolescent. L'adolescent en front els estudis.
- 4.4. La cognició social: el pensament sobre qüestions socials.

Tema 5. Desenvolupament de la personalitat a l'adolescència.

- 5.1 Percepció i valoració del jo: identitat, autoconcepte i autoestima.
- 5.2. La recerca de la identitat personal. Components de la identitat. Característiques dels estats d'identitat. Identitat, cultura i globalització.
- 5.3. L'autoconcepte i l'autoestima a l'adolescent.
- 5.4. Desenvolupament psicosexual: identitat i paper sexual. Canvis en el comportament sexual. Les conductes sexuals.
- 5.5. Conductes de risc a l'adolescència.

Tema 6. Desenvolupament social a l'adolescència.

- 6.1. Les diferències generacionals. Les funcions i l'evolució de l'amistat a l'adolescència.
- 6.2. Independència i adaptació adolescent.
- 6.3. Relacions amb la família: autonomia i vincle.
- 6.4. Les relacions amb el grup d'iguals i les relacions socials.
- 6.5. Cites i relacions d'intimitat. Les relacions amoroses. La soletat a l'adolescència.

Tema 7. El desenvolupament a la adultesa emergent o joventut.

- 7.1. Concepte de joventut. La post-adolescència. Els reptes de la transició a la vida adulta.

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II
Grup	Grup I

- 7.2. El desenvolupament físic i cognitiu durant els anys de joventut. Pensament post-formal i dialèctic. Canvi i continuïtat en el desenvolupament cognitiu.
- 7.3. Desenvolupament personal i social: La formació de les relacions íntimes i l'amor a l'adulthood. L'elecció de parella i les regles de l'atracció. L'afecció i la vida adulta.
- 7.4. La professió, la paternitat i la família.

Tema 8. El desenvolupament a la maduresa.

- 8.1. La maduresa: Les transicions típiques de l'edat madura. Canvis i reptes de la maduresa.
- 8.2. El desenvolupament físic i cognitiu durant la maduresa.
- 8.3. Continuïtat i canvis cognoscitius.
- 8.4. Salut i malaltia.
- 8.5. El desenvolupament psicosocial: característiques de l'etapa. La família i les possibles crisis. L'emancipació dels fills. El canvi laboral.

Tema 9. El desenvolupament a la senectut.

- 9.1. La senectut. Les transicions típiques de la senectut. Els reptes de la senectut.
- 9.2. Les capacitats psicològiques i biològiques.
- 9.3. El manteniment i el deteriorament de les capacitats intel·lectuals. La memòria. La saviesa. Modificacions de paper i estatus.
- 9.4. La fi de la vida laboral. Les noves relacions familiars i personals.
- 9.5. L'afrontament de la vellesa: canvis emocionals. La generativitat. La viduïtat.
- 9.6. La malaltia i la mort.

Metodologia docent

S'exposarà el contingut teòric dels temes a través de classes teòriques (grup gran), seguint diversos textos i lectures de referència que serviran per a fixar els coneixements lligats a les competències previstes. Aquestes classes donaran pas a classes pràctiques (grup mitjà) en les quals s'aplicaran els continguts adquirits a situacions i contextos reals a partir de lectures i comentaris de textos, resolució de problemes, anàlisi de casos, etc., tot la qual cosa permetrà iniciar-se en les competències previstes. El professorat proposarà a l'alumnat la realització d'activitats d'estudi i treball en grup i individual (preparació de lectures, treballs, etc.) per a la realització dels quals tindran el suport del professorat en tutories programades (grup petit o mitjà) prèviament. En aquestes tutories l'alumnat podrà compartir amb el professorat i amb els seus companys/es els dubtes sorgits, obtenir solució a les activitats i començar a desenvolupar les competències de l'assignatura.

Part d'aquestes activitats i exercicis es realitzaran 'on line' per mitjà de la pàgina de les assignatures de la plataforma de teleeducació de la universitat. A més, l'alumnat haurà de desenvolupar per la seva banda estudi i treball autònom individual d'assimilació de la teoria i de les activitats pràctiques realitzades. De tot això hauran de respondre davant el professorat tant exposant els seus treballs i comentant-los en les tutories com realitzant proves escrites de teoria i pràctica.

(Les persones que optin per un itinerari NO PRESENCIAL han de realitzar una tutoria presencial al començament del curs).

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classe magistral	Grup gran (G)	La finalitat és oferir a l'alumnat una visió general i coherent dels elements bàsics de cada un dels temes del programa.	31

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II
Grup	Grup I

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			La metodologia es basarà en l'exposició oral per part del professor amb el suport de presentacions powerpoint i vídeos. S'introduiran elements d'interacció amb l'alumnat.	
Classes pràctiques	Exercicis pràctics	Grup mitjà 2 (X)	<p>La finalitat és aprofundir en cadascun dels blocs temàtics del programa, mitjançant exercicis de caràcter eminentment pràctic. L'alumnat serà informat del calendari de sessions pràctiques presencials a través de l'Aula Digital.</p> <p>Amb caràcter previ a la sessió presencial, cada estudiant haurà de fer entrega d'una activitat inicial preparatòria per la classe pràctica. Durant les sessions pràctiques es treballarà en grup i/o de forma individual i, posteriorment i sempre en els terminis establerts, es farà entrega de la memòria o informe de pràctiques corresponent. La no assistència a una sessió de pràctiques no exclou de l'obligació de presentar l'informe. En cas que, de forma justificada, s'acrediti la impossibilitat d'assistència, l'alumnat serà responsable de contactar amb el professor tan aviat com sigui possible per tal que se li pugui facilitar la tasca a realitzar.</p> <p>Durant les sessions pràctiques es valorarà la implicació i participació de l'alumnat, així com la capacitat de treball en equip.</p>	12
Avaluació	Examen de continguts teòrics	Grup gran (G)	<p>La finalitat és avaluar les adquisicions de l'alumnat en funció dels objectius de l'assignatura. La metodologia consistirà en exàmens d'elecció múltiple, vertader/fals, o d'omplir llacunes. Es realitzaran dos parcials eliminators, un al llarg del semestre i un segon en el període complementari d'avaluació. Seran recuperables en el període d'avaluació extraordinària amb un examen escrit de desenvolupament.</p>	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi	L'objectiu es la consolidació per part de l'alumnat dels coneixements pràctics i teòrics.	62
Estudi i treball autònom individual	Exercicis en xarxa a l'Aula Digital	La finalitat és avaluar les adquisicions de l'alumnat en funció dels objectius de l'assignatura. La metodologia consistirà en activitats autoavaluables per mitjà de exercicis d'elecció múltiple, vertader/fals, o d'omplir llacunes, així com altre tipus d'exercicis breus. Es programarà una d'aquestes activitats a la finalització de cada tema del programa.	5
Estudi i treball autònom individual	Tasques prèvies a les sessions pràctiques	Amb antelació a cadascuna de les sessions pràctiques presencials, l'alumnat haurà de dur a terme una tasca prèvia que facilitarà la preparació de la sessió. Aquesta tasca haurà de ser entregada dins dels terminis establerts i formarà part de la nota de pràctiques de l'assignatura.	8

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II
Grup	Grup I

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom en grup	Treball de camp	La finalitat és que l'alumnat realitzi una observació real d'algun aspecte del desenvolupament i analitzi els resultats a la llum dels coneixements teòrics. El treball consistirà en la posada en pràctica de la proposta efectuada per l'alumnat a l'assignatura 21302 de primer semestre.	30

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Els exàmens teòrics estaran distribuïts en dos parcials. El primer parcial en el període de classes i el segon parcial en el període d'avaluació complementària. Els parcials no aprovats es podran recuperar en el període d'avaluació extraordinària amb un examen escrit de desenvolupament.

A part dels sistemes d'avaluació indicats més abaix, l'alumnat de l'opció No-presencial (Itinerari B) haurà de realitzar els exercicis d'un dossier especial i un examen pràctic sobre els continguts del dossier.

Tot l'alumnat, per poder superar l'assignatura, haurà d'obtenir la qualificació mínima o apte a cada un dels apartats d'avaluació que es contempen a l'assignatura.

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Exercicis pràctics

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves d'execució de tasques reals o simulades (no recuperable)
Descripció	La finalitat és aprofundir en cadascun dels blocs temàtics del programa, mitjançant exercicis de caràcter eminentment pràctic. L'alumnat serà informat del calendari de sessions pràctiques presencials a través de l'Aula Digital. Amb caràcter previ a la sessió presencial, cada estudiant haurà de fer entrega d'una activitat inicial preparatòria per la classe pràctica. Durant les sessions pràctiques es treballarà en grup i/o de forma individual i, posteriorment i sempre en els terminis establerts, es farà entrega de la memòria o informe de pràctiques corresponent. La no assistència a una sessió de pràctiques no exclou de l'obligació de presentar l'informe. En cas que, de forma justificada, s'acrediti la impossibilitat d'assistència, l'alumnat serà responsable de contactar amb el professor tan aviat com sigui possible per tal que se li pugui facilitar la tasca a realitzar. Durant les sessions pràctiques es valorarà la implicació i participació de l'alumnat, així com la capacitat de treball en equip.
Criteris d'avaluació	Assistir a un 80% de les classes pràctiques presencials i dur a terme la tasca proposada, tot aplicant els coneixements adquirits a casos i situacions pràctiques. Durant les sessions de treball pràctic presencial es podrà treballar de forma individual o en grup (en funció de la tasca i el moment) i, per tant, serà important tenir

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II
Grup	Grup I

presentes aspectes de convivència i treball en equip tals com la participació activa i respectuosa amb el grup, la responsabilitat individual i grupal i el compromís amb l'elaboració de les tasques encomanades.

Es determinaran els criteris d'avaluació per a cada informe de pràctiques a cada sessió presencial i/o a través de l'Aula Digital.

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 5

Examen de continguts teòrics

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	La finalitat és avaluar les adquisicions de l'alumnat en funció dels objectius de l'assignatura. La metodologia consistirà en exàmens d'elecció múltiple, vertader/fals, o d'omplir llacunes. Es realitzaran dos parcials eliminators, un al llarg del semestre i un segon en el període complementari d'avaluació. Seran recuperables en el període d'avaluació extraordinària amb un examen escrit de desenvolupament.
Criteris d'avaluació	Obtenir un mínim de qualificació de 5. Les preguntes tindran quatre opcions de resposta. Les respostes contestades incorrectament restaran 0,33. En el cas de les preguntes vertader/fals, el descompte serà d'un punt. L'examen extraordinari de recuperació serà escrit tipus desenvolupament.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 5

Exercicis en xarxa a l'Aula Digital

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Sistemes d'autoavaluació (recuperable)
Descripció	La finalitat és avaluar les adquisicions de l'alumnat en funció dels objectius de l'assignatura. La metodologia consistirà en activitats autoavaluables per mitjà de exercicis d'elecció múltiple, vertader/fals, o d'omplir llacunes, així com altre tipus d'exercicis breus. Es programarà una d'aquestes activitats a la finalització de cada tema del programa.
Criteris d'avaluació	Realitzar els exercicis dins dels terminis i horari marcat per cada activitat i obtenir un mínim de qualificació de 4.

Percentatge de la qualificació final: 3% amb qualificació mínima 4

Tasques prèvies a les sessions pràctiques

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Proves de resposta breu (no recuperable)
Descripció	Amb antelació a cadascuna de les sessions pràctiques presencials, l'alumnat haurà de dur a terme una tasca prèvia que facilitarà la preparació de la sessió. Aquesta tasca haurà de ser entregada dins dels terminis establerts i formarà part de la nota de pràctiques de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	Amb anterioritat a cadascuna de les sessions pràctiques presencials l'alumnat tindrà al seu abast, a través de l'Aula Digital, la tasca prèvia, que podrà variar en funció de la pràctica. El termini per a l'entrega de cada tasca prèvia estarà establert a l'Aula Digital i serà sempre anterior a la realització de la sessió presencial.

Percentatge de la qualificació final: 7%

Any acadèmic	2019-20
Assignatura	21305 - Psicologia del Desenvolupament al llarg del Cicle Vital II
Grup	Grup I

Treball de camp

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	La finalitat és que l'alumnat realitzi una observació real d'algun aspecte del desenvolupament i analitzi els resultats a la llum dels coneixements teòrics. El treball consistirà en la posada en pràctica de la proposta efectuada per l'alumnat a l'assignatura 21302 de primer semestre.
Criteris d'avaluació	Lliurar el treball de camp dins el període marcat i obtenir una qualificació igual o superior a 5.

Percentatge de la qualificació final: 35% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Relació de referències bibliogràfiques de l'assignatura.

Bibliografia bàsica

- Berger, K.S. (2007). *Psicología del desarrollo: Infancia y Adolescencia* (7ª edición). Madrid: Edit. Mèdica Panamericana.
- Berger, K.S. (2009). *Psicología del desarrollo: Adulthood y vejez* (7ª edición). Madrid: Edit. Mèdica Panamericana.
- Cavanaugh, J.C., Blanchard-Fields, F. (2015). *Adult Development and Aging* (7ª edic): Stanford. Cengage Learning.
- Schaie, K.W. (2003). *Psicología de la Edad Adulta y Vejez*. Madrid: Pearson. Prentice-Hall
- Shaffer, D.R. (2002). *Desarrollo Social y de la Personalidad* (4ª edic). Madrid: Thompson

Bibliografia complementària

La relació de bibliografia complementària, classificada per temes, la pot consultar l'alumnat a la pàgina d'Aula Digital corresponent a l'assignatura.

Altres recursos

Consultar Aula Digital.

